

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

29. februar 2024*

»Præjudiciel forelæggelse – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – direktiv 93/13/EØF – princippet om EU-rettens effektivitet – kreditaftale, der kan forlænges – betalingspåkravsprocedure – efterprøvelse ex officio af, om kontraktvilkårene er urimelige, foretaget i forbindelse med denne procedure – fuldbyrdelse af den processuelle afgørelse, der afslutter den nævnte procedure – fortabelse ved præklusion af muligheden for at påberåbe sig, at et kontraktvilkår er urimeligt, på tidspunktet for fuldbyrdelsen af betalingspåbuddet – den nationale rets prøvelsesret«

I sag C-724/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Juzgado de Primera Instancia nº 2 de León (ret i første instans nr. 2, León, Spanien) ved afgørelse af 26. juli 2022, indgået til Domstolen den 24. november 2022, i sagen

Investcapital Ltd

mod

G.H.R.

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, O. Spineanu-Matei (refererende dommer), og dommerne J.-C. Bonichot og S. Rodin,

generaladvokat: J. Kokott,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– den spanske regering ved A. Pérez-Zurita Gutiérrez, som befuldmægtiget,

* Processprog: spansk.

- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato M. Cherubini,
- Europa-Kommissionen ved J. Baquero Cruz og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) og af effektivitetsprincippet.
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en fuldbyrdelsesprocedure mellem Investcapital Ltd og G.H.R., en forbruger, for så vidt angår fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav vedrørende en fordring i henhold til en kreditaftale.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Det fremgår af 24. betragtning til direktiv 93/13, at »medlemsstaternes retsmyndigheder og administrative organer skal råde over tilstrækkelige og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige vilkår i forbrugeraftaler til ophør«.
- 4 I dette direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmes:
»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 5 Det nævnte direktivs artikel 7, stk. 1, har følgende ordlyd:
»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Spansk ret

- 6 Artikel 136 i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (lov nr. 1/2000 om civil retspleje) af 7. januar 2000 (BOE nr. 7 af 8.1.2000, s. 575) (herefter »civilretsplejeloven«) bestemmer:
»Når fristen for gennemførelse af et processuelt skridt er udløbet, prækluderes det pågældende skridt, og der er ikke længere mulighed for at foretage dette skridt. [Justitssekretæren] registrerer fristens

udløb i et officielt dokument, anordner passende foranstaltninger eller giver retten meddelelse herom, således at denne træffer afgørelse efter gældende regler.»

7 Civilretsplejeloens artikel 551, stk. 1, lyder således:

»Når begæringen om fuldbyrdelse er indgivet, afsiger retten, forudsat at de processuelle forudsætninger og betingelser er til stede, at tvangsfuldbyrdsgrundlaget ikke er behæftet med formelle fejl, og at de ønskede tvangsfuldbyrdsforanstaltninger er i overensstemmelse med fuldbyrdsgrundlagets art og indhold, en kendelse, der indeholder et fuldbyrdsespåbud, og iværksætter denne.«

8 Civilretsplejeloens artikel 556 med overskriften »Indsigelse mod fuldbyrdelse af processuelle afgørelser, voldgiftsavgørelser eller aftaler indgået ved forlig« bestemmer:

»1. Hvis fuldbyrdsgrundlaget er en processuel afgørelse, en voldgiftsavgørelse eller en aftale indgået ved forlig, kan rekviritus inden ti dage efter forkyndelsen af fuldbyrdseskendelsen fremsætte en skriftlig indsigelse mod denne under påberåbelse af, at vedkommende har betalt eller opfyldt det i dommen, voldgiftsavgørelsen eller aftalen pålagte, hvilket vedkommende skal kunne dokumentere.

Der kan endvidere fremsættes indsigelse om præklusion af fuldbyrdseshandlingen og af de aftaler og forlig, der er indgået med henblik på at undgå fuldbyrdelsen, under forudsætning af, at disse aftaler og forlig fremgår af et ved notar bekræftet dokument.

2. En indsigelse, der fremsættes i de i stk. 1 nævnte tilfælde, har ikke opsættende virkning for så vidt angår fuldbyrdelsen.

[...]«

9 Civilretsplejeloven blev ændret ved Ley 42/2015 de reforma de la Ley 1/2000 (lov nr. 42/2015 om ændring af lov nr. 1/2000) af 5. oktober 2015 (BOE nr. 239 af 6.10.2015) (herefter »den ændrede civilretsplejelov«). I denne lovs artikel 815, stk. 4, bestemmes:

»Såfremt den krævede fordring er støttet på en kontrakt mellem en virksomhed eller en erhvervsdrivende og en forbruger eller bruger, underretter [justitssekretæren] retten forud for [udstedelsen af] betalingspåkravet, således at denne kan tage stilling til, om et eller flere af de kontraktvilkår, der ligger til grund for anmodningen, eller som har haft betydning for fastsættelsen af det opkrævede beløb, er urimelige.

Retten undersøger af egen drift, om et eller flere af de kontraktvilkår, der ligger til grund for anmodningen, eller som har haft betydning for fastsættelsen af det opkrævede beløb, kan anses for urimelige. Såfremt retten fastslår, at et kontraktvilkår er urimeligt, høres parterne inden for en frist på fem dage. Efter at have hørt parterne træffer retten afgørelse ved kendelse inden for en frist på fem dage. Denne procedure kræver ikke medvirken af en advokat eller af en rettergangsfuldmægtig.

Hvis retten finder, at et kontraktvilkår er urimeligt, er den kendelse, der afsiges, afgørende for konsekvenserne af denne konstatering og kan enten fastslå, at anmodningen forkastes, eller at proceduren kan fortsættes, men uden anvendelse af de vilkår, der er urimelige.

Såfremt retten ikke finder, at der foreligger urimelige kontraktvilkår, fastslår den dette, hvorefter justitssekretæren udsteder betalingspåkrav over for skyldneren i overensstemmelse med stk. 1.

Den afsagte kendelse kan i alle tilfælde gøres til genstand for direkte appel.«

- 10 Den ændrede civilretsplejelovs artikel 816 har følgende ordlyd:

»1. Såfremt skyldneren ikke indfrier betalingspåkravet eller ikke giver møde, afsiger [justitssekretæren] en begrundet afgørelse, der afslutter betalingspåkravsproceduren, og underretter rekvirenten herom med henblik på, at denne begærer fuldbyrdelse, hvorved en anmodning herom er tilstrækkelig, idet det ikke kræves, at fristen på 20 dage i henhold til denne lovs artikel 548 er udløbet.

2. Når fuldbyrdelsen er iværksat, foretages denne i henhold til bestemmelserne om [fuldbyrdelse] af retsafgørelser, og der kan fremsættes de indsigelser, der er fastsat i disse tilfælde, idet det præciseres, at hverken fordringshaveren i betalingspåkravsproceduren eller den debitor, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, efterfølgende, i det ordinære søgsmål, kan nedlægge påstand om det beløb, der er gjort krav på i betalingspåkravsproceduren, eller stille krav om tilbagebetaling af det beløb, der er opnået i fuldbyrdelsessagen.

Fordringen forrentes med den i artikel 576 fastsatte rente fra afsigelsen af fuldbyrdelseskendelsen.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 11 Den 23. juli 2018 indgav Investcapital en anmodning om udstedelse af et betalingspåkrav mod G.H.R., hvorved selskabet krævede, at denne betalte et beløb på 5 774,84 EUR på grundlag af en fordring, som selskabet havde fået overdraget af Servicios Financieros Carrefour EFC SA. Denne fordring var opstået i henhold til en forbrugskreditaftale med mulighed for forlængelse (herefter »kreditaftalen«).
- 12 Til støtte for anmodningen fremlagde Investcapital denne kreditaftale og et gældsbevis udarbejdet af selskabet selv, uden nogen regnskabsmæssig dokumentation vedrørende dette gældsbevis eller hidrørende fra Servicios Financieros Carrefour vedrørende den nævnte fordring. I det nævnte gældsbevis var størrelsen af den krævede fordring opdelt i »skyldigt beløb« på 5 517,27 EUR og i gebyrer og inddrivelsesomkostninger på 257,53 EUR. Der blev ikke fremlagt nogen udspecificering af det »skyldige beløb«.
- 13 Den 17. december 2018 opfordrede retten Investcapital og G.H.R. til at fremsætte bemærkninger til den eventuelle urimelige karakter af de vilkår vedrørende renter, omkostninger og gebyrer, der var indeholdt i kreditaftalen. I denne anledning erklærede Investcapital, at selskabet gav afkald på det krævede beløb i form af gebyrer og inddrivelsesomkostninger, således at betalingspåkravet udelukkende vedrørte det skyldige beløb, dvs. 5 517,27 EUR. G.H.R. fremsatte ingen bemærkninger. Retten fastslog, at der ikke forelå urimelige kontraktvilkår.
- 14 Følgelig blev betalingspåkravsproceduren afsluttet ved afgørelse truffet af justitssekretæren den 9. juli 2019.
- 15 Den 16. december 2021 indgav Investcapital ved Juzgado de Primera Instancia n° 2 de León (ret i første instans nr. 2, León, Spanien), som er den forelæggende ret, en begæring om fuldbyrdelse, idet selskabet støttede sig på afgørelsen af 9. juli 2019, der blev anset for fuldbyrdelsesgrundlag.

- 16 Denne ret har anført, at »retsinstansernes erfaring« viser, at den omstændighed, at der ikke foreligger nogen form for attestation eller regnskabsbilag vedrørende det beløb, der kræves i form af »skyldigt beløb«, samt at dette beløb ikke er udspecificeret, udgør et element, der kan afsløre en praksis med at skjule de eventuelt urimelige vilkår i kreditaftalen, eftersom dette beløb muligvis ikke vil svare til det beløb, der skyldes i form af fordringens hovedstol. Dette er grunden til, at den nævnte ret fandt, at den efterprøvelse af, om vilkårene i denne aftale eventuelt var urimelige, som havde fundet sted under betalingspåkravsproceduren, var blevet foretaget uden at råde over alle de nødvendige oplysninger med henblik herpå.
- 17 Denne vurdering foranledigede den forelæggende ret til at spørge parterne i den tvist, der er indbragt for den, om muligheden for at foretage en ny efterprøvelse af, om vilkårene i kreditaftalen eventuelt er urimelige. Investcapital var af den opfattelse, at en ny efterprøvelse i denne henseende ville tilsidesætte princippet om processuelle akters prækclusion som følge af, at den frist, der er fastsat med henblik herpå, er udløbet. G.H.R. har gjort gældende, at en ny kontrol i forbindelse med fuldbyrdelsesfasen fortsat er mulig, henset til direktiv 93/13.
- 18 I denne henseende har denne ret præciseret, at til forskel fra de situationer, der var omhandlet i de sager, der gav anledning til dom af 18. februar 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), og af 17. maj 2022, Ibercaja Banco (C-600/19, EU:C:2022:394), fastsætter den ændrede civilretsplejelov nu en efterprøvelse ex officio af et kontraktvilkårs eventuelt urimelige karakter i forbindelse med betalingspåkravsproceduren. Det processuelle dokument, der afslutter en sådan procedure, vil til gengæld ikke kunne gøres til genstand for nogen anden efterprøvelse eller indsigelse om, at disse vilkår er urimelige, idet det forudsættes, at dette processuelle dokument er blevet udstedt, efter at der er blevet foretaget en sådan prøvelse, der er ufravigelig i henhold til den ændrede civilretsplejelov.
- 19 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at den spanske lovgiver ved at fastsætte en kontrol af, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, i forbindelse med betalingspåkravsproceduren og ikke i forbindelse med fuldbyrdelsen af det processuelle dokument efter en sådan procedure, har ønsket, at denne kontrol udelukkende skal foretages i forbindelse med et bestemt trin i proceduren, idet der ellers indtræder prækclusion i henhold til civilretsplejelovens artikel 136. Efter forløbet af dette trin indtræder prækclusion af fristen for efterprøvelse af, om kontraktvilkårene er urimelige. Desuden forbyder spansk ret af hensyn til retssikkerheden ændring af endelige retsafgørelser, hvilket ville være tilfældet med den afgørelse, der afslutter betalingspåkravsproceduren.
- 20 I denne sammenhæng er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt artikel 7 i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, der på grund af prækclusion af fristerne for kontrol af, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, ikke tillader den i forbindelse med proceduren for fuldbyrdelse af et betalingspåkrav at foretage en ny kontrol i denne retning, hvis den finder, at der foreligger urimelige vilkår, som ikke er blevet opdaget i forbindelse med den betalingspåkravsprocedure, der førte til udstedelsen af det dokument, som ønskes fuldbyrdet ved retten.
- 21 Den forelæggende ret er ligeledes i tvivl om, hvorvidt det med henblik på at foretage en sådan kontrol er i overensstemmelse med kravene i denne artikel i forbindelse med proceduren for fuldbyrdelse af et betalingspåkrav at anmode om yderligere dokumenter i forhold til dem, der blev anmodet om i forbindelse med betalingspåkravsproceduren.

22 På denne baggrund har Juzgado de Primera Instancia n° 2 de León (retten i første instans nr. 2 i León) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er artikel 7 i [direktiv 93/13] til hinder for, at der i forbindelse med fuldbyrdelsen af et dokument, der hidrører fra en betalingspåkravsprocedure, hvor der blev foretaget en vurdering af, om der er tale om urimelige kontraktvilkår, foretages en ny vurdering ex officio af, om der er tale om urimelige kontraktvilkår?

Såfremt ovennævnte artikel ikke er til hinder for dette, er artikel 7 i [direktiv 93/13] da til hinder for, at rekvirenten anmodes om supplerende oplysninger med henblik på at bestemme grundlaget for kravets størrelse, herunder hovedkravet og i givet fald renter, konventionalbod og andre beløb, med henblik på at foretage en vurdering ex officio af, om de pågældende kontraktvilkår eventuelt er urimelige? Er ovennævnte direktivs artikel 7 til hinder for en national lovgivning, hvorefter der ikke kan anmodes om disse supplerende dokumenter i forbindelse med fuldbyrdelsen?

2) Er nationale procesregler, der forhindrer eller ikke fastsætter en anden vurdering ex officio af, om der er tale om urimelige kontraktvilkår, i forbindelse med en procedure vedrørende fuldbyrdelsen af processuelle dokumenter, der hidrører fra en betalingspåkravsprocedure, [hvis] det formodes, at der kan forekomme urimelige kontraktvilkår som følge af en ufuldstændig eller mangelfuld vurdering af, om der er tale om urimelige kontraktvilkår, i den tidligere procedure, hvor det pågældende fuldbyrdesgrundlag blev udstedt, i strid med det EU-retlige effektivitetsprincip?

Såfremt de nævnte regler er i strid med sidstnævnte princip, er den omstændighed, at retten kan anmode rekvirenten om de dokumenter, der måtte være nødvendige for at fastslå de kontraktbetingelser, som gældens størrelse udspringer af, med henblik på at vurdere, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, da i overensstemmelse med EU-rettens effektivitetsprincip?»

Formaliteten

23 Den spanske regering har gjort gældende, at de præjudicielle spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, med den begrundelse, for det første, at den faktiske omstændighed, som disse spørgsmål hviler på, dvs. en ufuldstændig kontrol af, om vilkårene i kreditaftalen eventuelt er urimelige, i forbindelse med betalingspåkravsproceduren, vil være hypotetisk, eftersom retten i forbindelse med denne procedure foretog en prøvelse ex officio i overensstemmelse med civilretsplejelovens artikel 815, stk. 4. For det andet vil undersøgelsen af, om opgørelsen af det beløb, der kræves af Investcapital, er korrekt, ifølge denne regering ikke kræve, at der foretages en kontrol af, om vilkårene i kreditaftalen eventuelt er urimelige, som omhandlet i direktiv 93/13.

24 Det bemærkes i denne henseende, at det udelukkende tilkommer den nationale retsinstans, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i hovedsagen at vurdere relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen principielt forpligtet til at træffe afgørelse. Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at et præjudicielt spørgsmål om EU-retten er relevant. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et sådant spørgsmål, hvis det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af en EU-retlig regel savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de

faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de forelagte spørgsmål (jf. i denne retning dom af 29.6.2023, International Protection Appeals Tribunal m.fl. (Attentat i Pakistan), C-756/21, EU:C:2023:523, præmis 35-36).

- 25 I det foreliggende tilfælde beskriver forelæggelsesafgørelsen for det første i tilstrækkelig grad de retlige og faktiske omstændigheder i hovedsagen, og oplysningerne fra den forelæggende ret gør det muligt at fastlægge rækkevidden af de præjudicielle spørgsmål.
- 26 For det andet tilkommer det udelukkende den forelæggende ret at afgøre, om kontrollen af den eventuelt urimelige karakter af vilkårene i kreditaftalen i forbindelse med betalingspåkravsproceduren kan anses for fuldstændig, og om det er nødvendigt at foretage en forudgående efterprøvelse af, om vilkårene i kreditaftalen er urimelige, for at sikre, at det beløb, der kræves i forbindelse med fuldbyrdelsesproceduren, er blevet korrekt opgjort.
- 27 Under disse omstændigheder skal anmodningen om præjudiciel afgørelse antages til realitetsbehandling.

De præjudicielle spørgsmål

Første del af det første og det andet spørgsmål

- 28 Med første del af det første og det andet spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, er til hinder for en national lovgivning, som på grund af præklusion ikke gør det muligt for den ret, for hvilken fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav er indbragt, ex officio eller på forbrugerens anmodning at efterprøve, om vilkårene i en kreditaftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger eventuelt er urimelige, når en sådan kontrol allerede er blevet foretaget af en ret under betalingspåkravsproceduren, men når der er grund til at antage, at den var ufuldstændig.
- 29 Indledningsvis bemærkes, at direktiv 93/13, og navnlig dets artikel 7, stk. 1, sammenholdt med 24. betragtning hertil, således som det fremgår af Domstolens faste praksis, pålægger medlemsstaterne at fastsætte egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør (jf. i denne retning dom af 29.10.2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, præmis 19, og af 31.3.2022, Lombard Lízing, C-472/20, EU:C:2022:242, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Selv om Domstolen således allerede flere gange har opstillet rammer for den måde, hvorpå de nationale retter skal sikre beskyttelsen af de rettigheder, som tilkommer forbrugerne i henhold til dette direktiv, harmoniserer EU-lovgivningen principielt ikke procedurerne for undersøgelsen af den hævdede urimelighed i et kontraktvilkår, og disse falder derfor under medlemsstaternes nationale retsordener i medfør af princippet om sidstnævntes procesautonomi, dog forudsat at de ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), og at de ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der er tillagt forbrugerne ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (jf. bl.a. dom af 17.5.2022, Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).

- 31 Hvad angår effektivitetsprincippet, som alene er genstanden for den forelæggende rets spørgsmål, bemærkes, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale retsinstanser (dom af 22.9.2022, Vicente (Søgsmål vedrørende inddrivelse af skyldige advokatsalærer), C-335/21, EU:C:2022:720, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at den betalingspåkravsprocedure, der er fastsat i civilretsplejelovens artikel 815, i den spanske processuelle ordning blev ændret ved lov nr. 42/2015 med henblik på at gøre det muligt for retten ex officio at efterprøve, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, henset til direktiv 93/13.
- 33 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, fremsendes en anmodning om udstedelse af et betalingspåkrav, der er baseret på en aftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, i overensstemmelse med den ændrede civilretsplejelovs artikel 815, stk. 4, af justitssekretæren til retten med henblik på efterprøvelsen ex officio af, om et kontraktvilkår, der ligger til grund for anmodningen eller fastsætter det skyldige beløb, er urimeligt. Hvis retten finder, at et af de pågældende vilkår kan være urimeligt, opfordrer den parterne til at indgive bemærkninger. Efter at have hørt parterne træffer retten afgørelse ved kendelse, idet den i givet fald fastsætter de konsekvenser, som en konstatering af, at de undersøgte kontraktvilkår er urimelige, medfører. Kendelsen kan appelleres. Hvis retten finder, at der ikke foreligger urimelige kontraktvilkår, afsiger den en afgørelse herom, og justitssekretæren fremsender et pålæg til debitor.
- 34 Den ændrede civilretsplejelovs artikel 816, stk. 1, bestemmer, at hvis skyldneren ikke efterkommer betalingspåkravet eller ikke giver møde for retten, træffer justitssekretæren en begrundet afgørelse, som afslutter betalingspåkravsproceduren, og som udgør et fuldbyrdelsesgrundlag. Denne afgørelse udgør, i overensstemmelse med civilretsplejelovens artikel 556, en processuel afgørelse, som ikke kan gøres til genstand for en indsigelse af grunde vedrørende kontraktvilkårenes potentielt urimelige karakter.
- 35 Den forelæggende ret har præciseret, at den omstændighed, at den spanske lovgiver har fastsat en undersøgelse af kontraktvilkårenes potentielt urimelige karakter i forbindelse med betalingspåkravsproceduren og ikke i forbindelse med fuldbyrdelsen af den afgørelse fra justitssekretæren, der udstedes efter en sådan procedure, vidner om ønsket om at kræve, at denne kontrol skal foretages i forbindelse med en procedure, der ligger forud for proceduren til fuldbyrdelse af et sådant påbud, idet der ellers indtræder præklusion. Forbrugeren vil således være afskåret fra at anmode om en sådan efterprøvelse i forbindelse med fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav, idet denne efterprøvelse heller ikke kan foretages ex officio af retten.
- 36 Selv om det i det foreliggende tilfælde er ubestridt, at en sådan efterprøvelse fandt sted i forbindelse med betalingspåkravsproceduren, er denne ret imidlertid i tvivl om, hvorvidt denne efterprøvelse var effektiv, henset til den dokumentation, der blev fremlagt til støtte for anmodningen om betalingspåkravet, som efter rettens opfattelse var utilstrækkelig til at gøre det muligt for retten at fastslå, hvorledes størrelsen af den krævede fordring var blevet fastsat. Under disse omstændigheder er den nævnte ret i tvivl om, hvorvidt artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13,

sammenholdt med effektivitetsprincippet, kræver, at den fuldbyrdende ret efterprøver, om kontraktvilkår eventuelt er urimelige, uanset de nationale processuelle regler, der fastsætter prækclusion af retten til at foretage et processuelt skridt efter udløbet af den hertil fastsatte frist.

- 37 I denne henseende bemærkes indledningsvis, at den omstændighed, at efterprøvelsen af, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, kun er fastsat i forbindelse med betalingspåkravsproceduren og ikke i forbindelse med fuldbyrdelsen af det påkrav, der udstedes efter afslutningen af denne procedure, ikke i sig selv udgør en tilsidesættelse af effektivitetsprincippet.
- 38 Som det fremgår af Domstolens praksis, er overholdelsen af dette princip nemlig sikret, når den nationale processuelle ordning inden for rammerne af betalingspåkravsproceduren eller fuldbyrdelsesproceduren for betalingspåkravet fastsætter en ex officio-kontrol af den potentielt urimelige karakter af de vilkår, der er indeholdt i den kontrakt, som disse procedurer vedrører (jf. i denne retning dom af 18.2.2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, præmis 46).
- 39 I øvrigt har Domstolen allerede haft lejlighed til at præcisere, at såvel hensynet til at sikre en stabil retstilstand og stabile retlige relationer som retsplejehensyn gør det påkrævet, at retsafgørelser, der er blevet endelige, efter at de hjemlede appelmuligheder er udnyttet, eller efter at appelfristerne er udløbet, ikke længere kan anfægtes (dom af 17.5.2022, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 For så vidt angår prækclusion ved udløbet af visse procesfrister fremgår det af Domstolens praksis, at rimelige, præklusive søgsmålsfrister, der fastsættes af retssikkerhedshensyn, ikke i praksis kan antages at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt i praksis at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til EU-retten, hvis disse frister materielt er tilstrækkeligt lange til, at forbrugeren kan forberede og iværksætte et effektivt retsmiddel (dom af 9.7.2020, *Raiffeisen Bank og BRD Groupe Société Générale*, C-698/18 og C-699/18, EU:C:2020:537, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 I det foreliggende tilfælde er det ikke varigheden af de frister, der er tildelt forbrugeren med henblik på inden for rammerne af betalingspåkravsproceduren at gøre vedkommendes rettigheder i henhold til direktiv 93/13 gældende, der giver anledning til den forelæggende rets tvivl, men princippet om prækclusion ved udløbet af disse frister og den deraf følgende manglende mulighed for denne ret for ex officio eller på forbrugers anmodning at undersøge den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkårene i forbindelse med fuldbyrdelsesproceduren for betalingspåkravet.
- 42 I denne henseende bemærkes, at Domstolen, i forbindelse med en procedure for realisering af pant i fast ejendom, hvor retten var forpligtet til af egen drift at undersøge den potentielt urimelige karakter af kontraktvilkårene i forbindelse med indledningen af denne procedure, uden at denne kontrol kunne foretages i de efterfølgende faser af den nævnte procedure, udtrykkeligt fastslog, at den havde foretaget en ex officio-undersøgelse af den urimelige karakter af de vilkår, der ligger til grund for sagen om realisering af pant i fast ejendom, at denne – i det mindste summarisk begrundede – undersøgelse ikke har afsløret, at der foreligger nogen urimelige kontraktvilkår, og at forbrugeren, såfremt denne ikke rejser indsigelse inden for den i den nationale lovgivning fastsatte frist, vil være afskåret fra at påberåbe sig disse vilkårs eventuelt urimelige karakter (dom af 17.5.2022, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, præmis 51).

- 43 Det fremgår ligeledes af retspraksis, at i det tilfælde, hvor en national ret i forbindelse med en tidligere undersøgelse af en omtvistet kontrakt, der har ført til vedtagelsen af en afgørelse, der har fået retskraft, har begrænset sig til af egen drift at undersøge et eller bestemte vilkår i kontrakten i lyset af direktiv 93/13, pålægger direktivet en ret – som i henhold til loven har fået sagen forelagt efterfølgende – på begæring af parterne eller af egen drift, når den råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige til dette formål, at efterprøve, om de øvrige vilkår i den nævnte kontrakt eventuelt er urimelige. I mangel af en sådan kontrol ville beskyttelsen af forbrugeren nemlig være mangelfuld og utilstrækkelig og hverken udgøre et egnet eller et effektivt middel til at bringe anvendelsen af denne type vilkår til ophør, i modsætning til, hvad der er fastsat i dette direktivs artikel 7, stk. 1 (dom af 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 Hvad navnlig angår den begrundelsespligt, som påhviler den ret, der har foretaget en undersøgelse af, om kontraktvilkårene er urimelige, har Domstolen fastslået, at denne begrundelse skal gøre det muligt for den ret, ved hvilken der anlægges et efterfølgende søgsmål, at identificere dels de vilkår eller dele af vilkår, der er blevet undersøgt i lyset af direktiv 93/13 inden for rammerne af den første procedure, dels de grunde, selv kortfattede, til, at den ret, for hvilken sagen blev indbragt i forbindelse med denne første procedure, fandt, at disse vilkår eller dele af vilkår ikke var urimelige (jf. i denne retning kendelse af 18.12.2023, Eurobank Bulgaria, C-231/23, EU:C:2023:1008, præmis 34).
- 45 Det følger af det ovenstående, at en rets prøvelse af, om kontraktvilkår i en aftale, der er indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, eventuelt er urimelige, er i overensstemmelse med effektivitetsprincippet, henset til direktiv 93/13, dels hvis forbrugeren underrettes om eksistensen af denne kontrol og de konsekvenser, som dennes passivitet medfører med hensyn til præklusion af retten til at gøre gældende, at kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, dels hvis den afgørelse, der træffes efter nævnte prøvelse, er tilstrækkeligt begrundet til at gøre det muligt at identificere de vilkår, der blev undersøgt ved denne lejlighed, og grundene, endog kortfattede, til, at retten fandt, at disse vilkår ikke var urimelige. En retsafgørelse, der opfylder disse krav, kan være til hinder for, at der skal foretages en ny prøvelse af, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, inden for rammerne af en efterfølgende procedure.
- 46 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at retten i forbindelse med betalingspåkravsproceduren ex officio, på grundlag af den forpligtelse, der påhviler den i henhold til den ændrede civilretsplejelov, undersøgte vilkårene i kreditaftalen, og, idet den var i tvivl om, hvorvidt disse vilkår eventuelt var urimelige, opfordrede parterne til at fremsætte bemærkninger hertil. Forbrugeren besvarede ikke denne opfordring og appellerede heller ikke rettens kendelse om, at det ikke var blevet konstateret, at der forelå sådanne vilkår, efter hvilken der blev udstedt et betalingspåkrav af justitssekretæren. Det fremgår ligeledes, at forbrugeren ikke har gjort indsigelse mod dette påkrav, således at justitssekretærens afgørelse af 9. juli 2019 udgør den afgørelse, der afslutter påkravsproceduren.
- 47 Det skal i øvrigt ligeledes bemærkes, at det ikke fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at eventuelle procesretlige begrænsninger kunne have afholdt forbrugeren fra at gøre sine rettigheder gældende inden for rammerne af betalingspåkravsproceduren.
- 48 Henset til den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 42 og 44, og med forbehold dels for, at forbrugeren havde kendskab til eksistensen af den kontrol af den potentielt urimelige karakter af kontraktvilkårene, der blev foretaget ex officio inden for rammerne af betalingspåkravsproceduren, og til de konsekvenser, der fulgte af vedkommendes passivitet, dels

for, at den kendelse, som retten afsagde efter denne kontrol, var tilstrækkeligt begrundet, synes den efterprøvelse, som blev foretaget af retten inden for rammerne af denne procedure, følgelig at opfylde kravet om effektivitet, henset til artikel 7 i direktiv 93/13, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

- 49 Det skal ligeledes bemærkes, at forbrugeren med føje, hvis han fandt det berettiget, inden for de frister, der var fastsat herfor, kunne anfægte, at kontraktvilkårene ikke var urimelige, i forbindelse med det søgsmål, der blev anlagt til prøvelse af den retsafgørelse, som retten traf inden for rammerne af betalingspåkravsproceduren.
- 50 Europa-Kommissionen har i sit skriftlige indlæg anført, at justitssekretærens afgørelse, hvorved betalingspåkravsproceduren blev afsluttet, ikke er begrundet, således at den ikke kan medføre, at prøvelsen af, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, prækluderes.
- 51 Henset til princippet om procesautonomi, der er nævnt i nærværende doms præmis 30, står det imidlertid medlemsstaterne frit for at tilrettelægge deres processuelle ordning, således at en kontrol i henhold til direktiv 93/13 kan foretages ikke blot i forbindelse med den afgørelse, der afslutter en betalingspåkravsprocedure, men ligeledes på ethvert tidspunkt under denne procedure, for så vidt som den foretages af en ret og er i overensstemmelse med effektivitetsprincippet. Eftersom en sådan kontrol i den spanske processuelle ordning finder sted under en sådan procedure, kan den omstændighed, at den ikke længere kan foretages i forbindelse med fuldbyrdelsesproceduren for betalingspåkravet, ikke i sig selv svække dette direktivs effektivitet.
- 52 Henset til det ovenstående skal første del af det første og det andet spørgsmål besvares med, at artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning, der på grund af præklusion ikke gør det muligt for den ret, for hvilken fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav er indbragt, ex officio eller på forbrugers anmodning at efterprøve, om de vilkår, der er indeholdt i en kreditaftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, eventuelt er urimelige, når en sådan efterprøvelse allerede er blevet foretaget af en ret under betalingspåkravsproceduren, forudsat at denne ret i sin afgørelse har identificeret de vilkår, der har været genstand for denne prøvelse, at retten, endog kortfattet, har redegjort for grundene til, at disse vilkår ikke var urimelige, og at retten har anført, at forbrugeren, såfremt der ikke inden for den fastsatte frist er gjort brug af de retsmidler, der er fastsat i national ret til prøvelse af denne afgørelse, vil være afskåret fra at gøre gældende, at de nævnte vilkår eventuelt er urimelige.

Anden del af det første og det andet spørgsmål

- 53 Med anden del af det første og det andet spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret oplyst, om artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, er til hinder for en national lovgivning, der ikke gør det muligt for den ret, for hvilken fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav er indbragt, ex officio at anordne bevisoptagelse med henblik på at fastslå de faktiske og retlige omstændigheder, der er nødvendige med henblik på at efterprøve, om de vilkår, der er indeholdt i en kreditaftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, eventuelt er urimelige.

- 54 Det skal indledningsvis bemærkes, at disse spørgsmål kun er berettigede, hvis den forelæggende ret efter den analyse, som det påhviler den at foretage, henset til første del af det første og det andet spørgsmål, når frem til den konklusion, at den kontrol, der blev foretaget i forbindelse med betalingspåkravsproceduren, ikke opfylder effektivitetsprincippet krav hvad angår direktiv 93/13, og at det følger af tilkommer denne at foretage en ny kontrol.
- 55 For at besvare anden del af disse spørgsmål bemærkes, at den ved direktiv 93/13 indførte beskyttelsesordning ifølge fast retspraksis hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende hvad angår såvel forhandlingsstyrke som informationsniveau (jf. i denne retning bl.a. dom af 4.5.2023, BRD Groupe Société Générale og Next Capital Solutions, C-200/21, EU:C:2023:380, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).
- 56 Uligheden mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende kan derfor alene ophæves ved positive foranstaltninger, der er uafhængige af kontraktparterne selv (jf. bl.a. dom af 11.3.2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 57 Hvis den forelæggende ret når til den konklusion, at det i mangel af en effektiv kontrol i forbindelse med betalingspåkravsproceduren tilkommer den selv at foretage en prøvelse af den eventuelt urimelige karakter af de vilkår, der er indeholdt i kreditaftalen, skal den have mulighed for af egen drift at indlede den undersøgelse, der er nødvendig med henblik herpå (jf. i denne retning dom af 22.9.2022, Vicente (Sag om betaling af advokatsalærer), C-335/21, EU:C:2022:720, præmis 73 og den deri nævnte retspraksis).
- 58 Henset til det ovenstående skal anden del af det første og det andet spørgsmål besvares med, at artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, som ikke tillader den ret, for hvilken fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav er indbragt, ex officio at anordne bevisoptagelse med henblik på at fastslå de faktiske og retlige omstændigheder, der er nødvendige med henblik på at efterprøve, om de vilkår, der er indeholdt i en kreditaftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, eventuelt er urimelige, når den kontrol, der er foretaget af den ret, der er kompetent under betalingspåkravsproceduren, ikke opfylder effektivitetsprincippet krav hvad angår dette direktiv.

Sagsomkostninger

- 59 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, sammenholdt med effektivitetsprincippet,**

skal fortolkes således dels, at

den ikke er til hinder for en national lovgivning, der på grund af præklusion ikke gør det muligt for den ret, for hvilken fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav er indbragt, ex officio eller på forbrugers anmodning at efterprøve, om de vilkår, der er indeholdt i en

kreditaftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, eventuelt er urimelige, når en sådan efterprøvelse allerede er blevet foretaget af en ret under betalingspåkravsproceduren, forudsat at denne ret i sin afgørelse har identificeret de vilkår, der har været genstand for denne prøvelse, at retten, endog kortfattet, har redegjort for grundene til, at disse vilkår ikke var urimelige, og at retten har anført, at forbrugeren, såfremt der ikke inden for den fastsatte frist er gjort brug af de retsmidler, der er fastsat i national ret til prøvelse af denne afgørelse, vil være afskåret fra at gøre gældende, at de nævnte vilkår eventuelt er urimelige.

2) Artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet,

skal fortolkes således dels, at

den er til hinder for en national lovgivning, som ikke tillader den ret, for hvilken fuldbyrdelsen af et betalingspåkrav er indbragt, ex officio at anordne bevisoptagelse med henblik på at fastslå de faktiske og retlige omstændigheder, der er nødvendige med henblik på at efterprøve, om de vilkår, der er indeholdt i en kreditaftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, eventuelt er urimelige, når den kontrol, der er foretaget af den ret, der er kompetent under betalingspåkravsproceduren, ikke opfylder effektivitetsprincippet krav hvad angår dette direktiv.

Underskrifter